

67/9-2219/1988.

2. sz. pld.

1988 JUN 17

Dr. HORVÁTH JÓZSEF r. vezérőrnagy elvtárs,
a BM III/III. Csoportfőnökségének vezetője

B u d a p e s t

Tárgy: A hazánk ellen irányuló ellen-
séges propagandatevékenység
/1988. II. negyedév/

F E L J E G Y Z É S

Az elmúlt negyedévben a hazánk elleni nyugati propagandatevékenység fölerősödött. A március 15-i budapesti felvonulást taglaló nagyszámú kommentár és rádióműsor keltette visszhang alig csendesedett le, amikor hazánk ismét a nemzetközi érdeklődés középpontjába került. A májusi pártértekezletet megelőzően minden jelentős keletkutató központ, propagandaintézmény és tömegtájékoztatási eszköz nagy terjedelemben foglalkozott a várható személyi változásokkal és a politikai intézményrendszer tervezett reformjával. A pártértekezletet követően ha lehet még nagyobb érdeklődés nyilvánult meg az újjá-választott vezető pártszervek, valamint a bennük helyet foglaló új tagok személyisége és politikai lépései iránt.

A vezető osztrák propagandaszervek értékelése szerint az új magyar vezetés a korábnál aktívabb és dinamikusabb Európa-politikát folytat majd, s ennek során számos tabut és rossz ideológiai beidegződést felszámol. Úgy vélik, hogy az új összetételű Politikai Bizottság több tagját nem a személyi elkötelezettség, hanem a pragmatikus gondolkodás vezérli. Megítélésük szerint nem várható ugyan a hatalom megosztása s a politikai pluralizmus teljes megvalósítása, az eddigi és a tervezett lépések együttesen mégis szimpátiát keltenek Nyugat-Európában.

A nyugatnémet propagandaszervek a párton belüli forradalmi változásoként értékelik a pártértekezlet kimenetelét, amely nem egyszerűen nemzedékváltást, hanem a politikai és a gazdasági reformfolyamat következetes végrehajtását jelenti. Úgy vélik, a szocialista országok-

ban ez idáig példanélküli lépésre került sor azért, hogy a pártvezetés prominens képviselőit leszavazták. Emögött mély politikai tartalmat, illetve a demokratikus erők nyomását vélik felfedezni. Megjegyzik ugyanakkor, hogy jóllehet a személyi feltételek adva vannak, kérdéses, hogy a gazdasági és a politikai életben bevezetésre kerülő változások milyen mélységűek lesznek. Értékelésük szerint a magyarországi változások tovább erősítik az ország kedvező megítélését, és jobb lehetőségeket teremtenek a nyugat-európai országokkal történő együttműködésben.

A CDU befolyása alatt álló propagandaszervek véleménye szerint a generációváltás már régóta esedékes igényt elégített ki. Az új összetételű vezetéstől a gazdasági problémák orvoslásán túl nagyobb politikai szabadság biztosítását remélik. Ugyanakkor azt a tényt, hogy a Központi Bizottságban még sok a régi tisztségviselő, úgy értékelik, mint a magyar vezetés óvatos manőverezési lehetőségének fenntartását a júniusi szovjet pártkonferencia minden lehetséges következményére.

Brit értékelések szerint a párt élén bekövetkezett változás Grósz Károly személyes sikere, aki egy év alatt jelentős reformokat vezetett be a gazdasági életben. Pozsgay Imre és Nyers Rezső PB-taggá választását annak jeleként értékelik, hogy a reformirányzat képviselői most már egyértelműen felülkerekedtek. Úgy vélik, a pártkonferencia eredményei igen fontos erkölcsi erőt és politikai támogatást nyújtanak Gorbacsov főtítkárnak ahhoz, hogy saját reformtörekvéseit megvalósíthassa.

A holland propagandaszervek úgy értékelik, hogy a pártértekezlet újszerűségével, nyíltságával, szabad és kritikus vitájával utat mutatott Kelet-Európának. Szerintük a társadalmi élet minden területére kiterjedő, széles körű változtatás igényét fel nem ismerő Kádár János "bukása" és vele együtt a régi gárda távozása szükségszerű volt.

Grósz Károly az erős és egységes vezetés megteremtésére, valamint a gazdasági problémák kemény és energikus megoldására tett határozott lépéseivel egyértelműen a többi "utódjelölt" elé került, s megválasztása nem tekinthető meglepetésnek. Az új vezetés igazi megmérettetése azonban csak akkor következik, amikor is a rendkívül nehéz és feszült gazdasági helyzetben formába kell önteni a kilátásba helyezett reformokat és ki kell elégíteni a lakosság felfokozott várakozását. Bár a lakosság bizalma az új vezetés megválasztása és a politikai életben bekövetkezett változásokat követően némileg növekedett, annak teljes helyreállításához mindenképpen szükséges a gazdasági reformok következetes végrehajtása, a politikai és társadalmi átalakításra irányuló követelések teljesítése.

A svéd szociáldemokrata vezetéshez közel álló propagandaszervek a pártértekezlet személyi változásait olyan kiemelkedő politikai

eseményként értékelik, mely révén lehetőség nyílik a kormányprogramban megfogalmazott célok megvalósítására. Különösen nagy jelentőséget tulajdonítanak Pozsgay Imre és Nyers Rezső PB-tagdá választásának, bár ezzel kapcsolatban ama kétségüknek adnak hangot, hogy ez a pártfegyelem és a pártegység alapján történő "visszafogásukat" is jelentheti. Értékelésük szerint a felső szintű személycserék hatása csak akkor érvényesülhet, ha ezeket közép- és alsó szintű pártszervekben is következetesen végrehajtják.

Az amerikai és a nyugat-európai jobboldali magyar emigráns szervezetek is nagy teret szenteltek a pártértekezlet elemzésének.

- Az Egyesült Államokban a keleti parton élő magyar származású értelmiségieket tömörítő szervezetek /pl.: Bessenyei György Kör; Itt-Ott Magyar Baráti Közösség; Magyar Öregdiák Szövetség/ vezetői megelégedéssel fogadták "a haladást és a kibontakozást akadályozó személyek" hatalomból történő kiszorítását. A személyi változásokat nagy horderejűnek tartják, mivel a túlsúlyba került reformpárti vezetők személye garanciát adhat arra, hogy a demokratizálódás és a politikai pluralizmus irányában tett lépések visszafordíthatatlanok. Grósz Károlytól és új "adminisztrációjától" a valós reformlépések elkezdését, az erdélyi magyar kisebbség helyzetének javításához való hozzájárulást, de mindenekelőtt a bős-nagymarosi vízierőmű építésének leállítását várják.

- A Magyar Szabadságharcos Szövetség kanadai szervezete szerint a személyi változások - különösen Kádár János távozása a párt éléről - közelebb hozta egymáshoz a kanadai emigráció két jelentős csoportosulását, az "1956-osok" és a "Kádár-rendszert elfogadók" csoportját. A vezető emigráns szervezetekben már néhány nappal az értekezlet után érezhető volt bizonyos változás Magyarország megítélésében és sokan lehetőséget látnak szorosabb kapcsolatok kialakítására Magyarországgal.

- A Németországi Magyar Szervezetek Központi Szövetsége /Zentralverband/ május végén Münchenben rendkívüli vezetőségi ülésen foglalkozott a pártértekezlet eseményeivel. Üdvözölték Grósz Károly megválasztását, mivel személyében biztosítottak látják a "gorbacsovi nyitott politika" magyarországi következetes végrehajtását. További fiatalításra számítanak a kormányban, s a miniszterelnöki poszt legfőbb várományásának Pozsgay Imrét tekintik. Ugyanakkor azonban azon aggodalmuknak is hangot adnak, hogy ez esetben a korábban megszokott szabad véleménynyilvánításai korlátozódnának. A Zentralverband vezetése a fenti ülésen olyan határozatot hozott, mely szerint - az eddigi merev szembenállással ellentétben - a jövőben az emigráció egyetlen csoportosulásának, illetve tagjának sem tiltják a magyarországi beutazást.

A Szabad Európa Rádió magyar osztályának vezetése - a pártértekezlet után - olyan utasítást kapott az Egyesült Államok nemzetközi rádióadásait irányító bizottságától, hogy gyűjtsék össze Kádár János

1956-os beszédeit, rádiós nyilatkozatait és a személyére nézve kompromittáló dokumentumokat. Majd ezek felhasználásával készítsenek műsort, amelyben ki kell emelni Kádár János ingadozó, bizonytalan politikai magatartását "a forradalom napjaiban", illetve személyes felelősségét Nagy Imre halálában. A jobboldali magyar emigráció Nagy Imre és társai rehabilitálása érdekében kezdeményezett "Mártírok éve" elnevezésű mozgalom egyik fontos eseményének tekintik a műsor sugárzását, melyre június második felében kerül sor.

Eugene Pell, a Szabad Európa/Szabadság Rádió vezérigazgatója a közelmúltban ismét megerősítette, hogy a nemzetközi rádióadásokat irányító bizottság 1987-ben kidolgozott "új kódexe" változatlanul érvényben van, sőt egyes elemei a korábnál hangsúlyosabb szerepet kapnak a jövőben. Így például kiemelt fontosságot kell tulajdonítani a következő kérdésekre: az alapvető emberi és vallási jogok, valamint a népek és nemzetek egyenjogúságának és önrendelkezési jogának biztosítása; a keleti és a nyugati országok állampolgárai élet- és munkakörülményeinek összehasonlítása, a kelet-európai országok történelmében meglévő torzítások feltárása. Pell szerint: a rádió műsorainak azt kell sugalmazniuk, hogy Kelet-Európában a peresztrojka nem biztosítja a gazdaság megújulását, a glasznoszty pedig az igazi demokrácia megvalósulását. A SZER/SZR továbbra sem támogatja a szeparatista mozgalmakat és nem vet fel területi problémákat. Ugyanakkor változatlanul hirdeti az egyes országok nemzeti függetlenségét, valamint a nemzetközi szerződések minden országra érvényes voltát. A rádióállomások vezetője bízik benne, hogy a műsorok "viszonylagosan jó színvonala az egyre rugalmasabbá váló szovjet propaganda ellenében" is fenntartható.

Gregory Wierzynski, a Szabad Európa Rádió igazgatója a nemzetiségi szekciók vezetőinek küldött körlevelében újólal szabályozta a rádióállomás munkatársainak ún. adón kívüli tevékenységét. A körlevél főbb megállapításai az alábbiak:

- A SZER vezetése nem akadályozza és nem is ellenőrzi alkalmazottainak szabad véleménynyilvánítását.

- Ebből következően a rádióállomás munkatársai részt vehetnek különböző rádió és televíziós műsorokban, újságírói tevékenységet folytathatnak, ha az nem sérti a SZER érdekeit. Ugyanakkor a nem nyugatnémet állampolgár alkalmazottak ilyen jellegű tevékenységét a rádióállomás illetékes szerveivel jóvá kell hagyni.

A SZER magyar osztálya 1988. szeptember elejétől egy nemzetiségi kérdéssel foglalkozó új műsor indítását tervezi. A program vezetője Rétfalvi Attila, az NSZK-beli Erdélyi Ifjúsági Szövetség vezetője lesz, aki a közelmúltban került az osztályra, s akit az erdélyi magyarok helyzetének kiváló szakértőjeként tartanak számon. Rétfalvi

személyi változások kérdéseire koncentrálódott. A hazánk irányában megnyilvánuló rendkívüli érdeklődés várhatóan hosszabb ideig fennmarad, s ebből adódóan a magyar vezetés gazdasági és politikai lépéseinek, terveinek a korábbinál is nagyobb visszhangja lesz.

/Az információk ellenséges magyar emigráns körökből és más, védelmet igénylő hírszerző, illetve részben legális forrásokból származnak./

Budapest, 1988. június 17.

Bogye János r. vezérőrnagy
főcsoportfőnök-helyettes

Készült: 2 pld-ban
Készítette: P.S/Hné